अष्टाध्यायीप्रवेशः

डा. तिलकः एम्. राव्
वेदविज्ञानशोधसंस्थानम्, बेङ्गलूरु
rao.tilak@gmail.com

1. व्याकरणशास्त्रस्य परम्परा
2. वर्णाः
3. अष्टाध्याय्याः विषयः
4. संज्ञाः
5. अष्टाध्याय्याः अवगमनम्
6. अच्सन्धिः
7. हल्सन्धिः
8. विसर्गसन्धिः
9. सुबन्ताः
10. संख्यावाचकाः
11. अव्ययानि
12. विभक्त्यर्थाः
13. धातवः तेषाम् अर्थाश्च
14. सनादयः
15. कृत्प्रत्ययाः
16. तिङ्प्रत्ययाः
17. तद्धिताः
18. लिङ्गवचननिर्णयः
19. समासः

सामान्यः			अकारान्तः			इकारान्तः/उकारान्तः			ऋकारान्तः		
स् (सु)	औ	अस् (जस्)	स्	औ	अस्	स्	औ	अस्	स्	औ	अस्
अम्	औट्	अस् (शस्)	अम्	औ	अन्	अम्	औ	इन्/उन्	अम्	औ	ऋन्
आ (टा)	भ्याम्	भिस्	इन	भ्याम्	ऐस्	ना	भ्याम्	भिस्	आ	भ्याम्	भिस्
ए (ङे)	भ्याम्	भ्यस्	य	भ्याम्	भ्यस्	ए	भ्याम्	भ्यस्	ए	भ्याम्	भ्यस्
अस् (ङसि)	भ्याम्	भ्यस्	आत्	भ्याम्	भ्यस्	अस्	भ्याम्	भ्यस्	अस्	भ्याम्	भ्यस्
अस् (ङस्)	ओस्	आम्	स्य	ओस्	नाम्	अस्	ओस्	नाम्	अस्	ओस्	नाम्
इ (ङि)	ओस्	सु (सुप्)	इ	ओस्	सु	औ	ओस्	सु	इ	ओस्	सु

टाङसिङसामिनात्स्याः ७/१/१२, ङेर्यः ७/१/१३, अतो भिस ऐस् ७/१/९, प्रथमयोः पूर्वसवर्णः ६/१/१०० , तस्माच्छसो नः पुंसि ६/१/१०१, आङो नास्त्रियाम् ७/३/१२०

इकारान्ताः/उकारान्ताः

इकारान्ताः/उकारान्ताः		
स्	औ	अस्
अम्	औ	इन्/उन्
ना	भ्याम्	भिस्
ए	भ्याम्	भ्यस्
अस्	भ्याम्	भ्यस्
अस्	ओस्	नाम्
औ	ओस्	सु

- **औ**प्रत्यये परे (द्विवचनम्) पूर्वस्य दीर्घः एकादेशः। (प्रथमयोः पूर्वसवर्णः ६/१/९८)
- **अस्**-प्रत्यये **ए**-प्रत्यये सम्बोधनस्य एकवचने च परे पूर्वस्य गुणः। (जसि च ७/३/१०९, घेर्ङिति ७/३/१११, ह्रस्वस्य गुणः ७/३/१०८)
- ङिद्-अस्प्रत्यये परे (ङसि, ङस्) गुणोत्तरं पूर्वरूपम् एकादेशः। (ङसिङसोश्च ६/१/१०६)
- **औ**प्रत्यये परे (सप्तम्याः एकवचनम्) अङ्गस्य अकारः। (अच्च घेः ७/३/११८)

हरिः	हरी	हरयः	गुरुः	गुरू	गुरवः
हे हरे	हे हरी	हे हरयः	हे गुरो	हे गुरू	हे गुरवः
हरिम्	हरी	हरीन्	गुरुम्	गुरू	गुरून्
हरिणा	हरिभ्याम्	हरिभिः	गुरुणा	गुरुभ्याम्	गुरुभ्यः
हरये	हरिभ्याम्	हरिभ्यः	गुरवे	गुरुभ्याम्	गुरुभ्यः
हरेः	हरिभ्याम्	हरिभ्यः	गुरोः	गुरुभ्याम्	गुरुभ्यः
हरेः	हर्योः	हरीणाम्	गुरोः	गुर्वोः	गुरूणाम्
हरौ	हर्योः	हरिषु	गुरौ	गुर्वोः	गुरुषु

ऋकारान्तः

ऋकारान्तः		
स्	औ	अस्
अम्	औ	ऋन्
आ	भ्याम्	भिस्
ए	भ्याम्	भ्यस्
अस्	भ्याम्	भ्यस्
अस्	ओस्	नाम्
इ	ओस्	सु

- ऋकारान्तानां प्रथमायाः एकवचने ऋकारस्य स्थाने 'अन्' इत्यादेशः भवति। (ऋदुशनस्पुरुदंसोऽनेहसां च ७/१/९४)
- सर्वनामस्थानप्रत्यये परे (सुप्रत्ययं विहाय) इप्रत्यये च परे गुणः। (ऋतो ङिसर्वनामस्थानयोः ७/३/११०)
- सर्वनामस्थानप्रत्यये परे पित्रादीन् (पितृ, भ्रातृ, नृ, जामातृ, मातृ) विहाय अन्येषां गुणोत्तरम् उपधायाः दीर्घः। (अप्तृन्तृच्स्वसृ० ६/४/११)
- ङिदस्प्रत्यये परे (ङसि, ङस्) 'उर्' एकादेशः भवति सकारस्य लोपः च।

vyoma
॥ वाचं धेनुमुपासीत ॥
Saṃskṛtam · Value Education · Technology

QUESTIONS/DOUBTS?

Email us @

sanskritfromhome@vyomalabs.in

- For downloading course-materials, login @ www.sanskritfromhome.in
- Subscribe to our youtube channel @ vyoma-samskrta-pathasala
- Buy our Samskrita-learning products @ www.digitalsanskritguru.com
- Support our cause for Samskrita-Samskriti @ www.vyomalabs.in

© All the content in this presentation is the intellectual property of Vyoma Linguistic Labs Foundation.

All materials shared in our website are purely for the purpose of personal study.

Replication/reuse in any form without written permission from the organisation is prohibited.